

2 KORİN

Jesus hă h'yy ka'eeh do panang Korín häd näng doo bă
habong do hă ta jawén Paw-Ro ma erih do hahýyh

Kedëng do ky n'aa hahýyh

1 Paw-Ro ÿ ti hýyh, P'op Hagä Do karën do hyb n'aa ÿ tanaëënh
doo, Kristo Jesus mejüü do see ÿ bahado däk hyb n'aa, ta ky
n'aa ÿ baher'ood hõm hyb n'aa kä. Ër hýjy hadoo do Tsimoot häd
näng do sii bë ÿ edëng bëeh, P'op Hagä Do karapee hedoo doo,
Korín häd näng do panang bă habong doo. Sahõnh hẽ Akaja häd
näng do häj n'aa bă P'op Hagä Do tsyt hẽ ta wë tabasëëw hõm do
ää edëng na-ääj hẽ.

2 Ý karën P'op Hagä Do är Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk
Do na-ääj hẽ ky en'yym bë hă. Ý karën baad bë rah'yyb en'yym.

P'op Hagä Do ji tah'yyb en'yym do ky n'aa hahýyh

3 Taw'ääts hẽ är j'aa etsë P'op Hagä Doo, är Wahë N'aa Jesus
Kristo h'yy kaha'eeh doo, ta Yb. Ti né hẽ ji yb ji hă t'yyd mehüün
doo. Ti né hẽ P'op Hagä Do ji tah'yyb enäw had'yyt doo. 4 Sahõnh
hẽ baad nadoo do ää wë tadëë bă, ää tah'yyb enäw had'yyt hẽ, ta
wób ää bahajaa hyb n'aa ää h'yyb en'yym hyb n'aa, baad nadoo
do sa wë tadëë bă, ää hă P'op Hagä Do h'yyb en'yym doo me.
5 Jesus ahoop do ää wë tabës doo da, ää wë tabës na-ääj hẽ Jesus
Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do är tah'yyb en'yym doo. 6 Nesaa do
ää ahob bă, bë hyb n'aa né hẽ ti ää bahoop. Bë h'yyb enyyym hyb
n'aa tii, bë bedëp hyb n'aa nesaa do mahãnh na-ääj hẽ. P'op Hagä
Do ää tah'yyb en'yym bă, bë hyb n'aa né hẽ ti ää tah'yyb en'yym
doo. H'yyb jawyk doo me ää ahoop do ää gadoo bë bahapäh bă,
bë da h'yyb enyyw bok. Ti hyb n'aa, h'yyb jawyk doo me bë gado
had'yyt hẽ da nesaa do bë ahoop doo. Jesus hyb n'aa ää ahoop
doo, ti né hẽ bë ahoop na-ääj hẽ. 7 Baad ää bahapäh hahý bë
hă: Ää nemuuun bë ahob bă ää ahoop doo, ji P'op Hagä Do h'yyb
en'yym do bë gadoo ää nemuuun na-ääj hẽ. Ti hyb n'aa, dooh bë
h'yy gejë hõm bă Jesus hă ää hapäh, nesaa do bë ahob né paawä.

8 Wakän haa, ÿ karën bë bahapäh tak'ëp nesaa do Asija häj n'aa
bă ää wë kajaa doo. Tak'ëp né hẽ ti nesaa do ää hă kametyy doo.
Dooh ää haja wäd bă ta hă. Dooh paa ää gadaa bă ää edëp doo.

9 Åā d' dejëp åā ed'oo paa åā h'yyb gó. Åā wē ta ti wén wäd wät, åā hā hē åā h'yy kanasadä hyb n'aa, P'op Hagä Do hā, dejëp do genyy bong do anoo do hā, åā h'yy kasadä hyb n'aa kä. 10 Ti né hē tii, dajëb mahänh åā tedëëb wät doo. Åā d' ted'ëëp nä. Ta hā åā h'yyb eh, åā ted'ëëp hÿ jawén 11 åā bë masaa bā, åā bë ky n'aa etsëe doo me. Tii bā kä, hajök raj'aa etsë da P'op Hagä Doo, åā ted'ëëp do hyb n'aa, hajök do sa kyyh P'op Hagä Do gadoo do hyb n'aa.

**Paw-Ro Maher'oot do h'ëëd hyb n'aa tawén
ky kahÿýd wät sa hā ky n'aa hahÿýh**

12 Hahÿ hyb n'aa åā kasab'ee: J'ooj madäk doo me nado åā baboo bong bë mahang, ta wób sa mahang na-åāj né hē. Baad åā h'yyb metëëh ta ti åā hā. Dooh åā jejën bā åā h'yyb. Tii da åā wén bok, P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa åā wē. Dooh badäk hahÿý hā habong do hajaa do hā åā h'yyb ee bā. 13-14 Dooh kejën pé bë åā ma erih do mahang. Wyt ta maab hē bë ſ ma erii wät do ky n'aa, nyy d' tahanäng péh. Bë ner'oot doo, bë maa napäh do na-åāj né hē, ti né hē. Dooh kejën péh. Hÿý kä, bë häd hapëë däg né paawä åā h'yyb, ſ gada da baad åā h'yyb bë bahapäh nä, Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matëëh noo gó kä, åā hyb n'aa bë h'yy kasab'ee hyb n'aa, bë hyb n'aa åā h'yy kasab'ee doo da ti noo gó.

15 Hëp ſý bë hapäh ſ ed'oo do hyb n'aa, hā ſ bë h'yy ka'eeh ſ ed'oo do hyb n'aa na-åāj hē, ſ hyb n'aa newë däk paa bë ſ bahehëen Masedonija bā ſ kajaa do pooj jé. ſ hyb n'aa newë wät paah, pawóp nuu me bë ſ bahehëen paawä, pawóp nuu me baad hadoo do hyb n'aa bë hā paawä. 16 ſ h'yyb däng paa Masedonija hēn ſ mahöm me bë ſ bahehëen, ſ matëëh me na-åāj hē, ſ bë masa hyb n'aa Judah häj n'aa hēn ſ bahöm bā. 17 Tii d' né ſ h'yyb dëë paawä, ſ ky kahÿýd wät. Daap ſ h'yyb däng bë ed'oo g'eeh, ſ wén ky kahÿýd wät? J'ooj madäk doo me bë ed'oo g'eeh "ſý" ſ banäng, hëp ſ gó "dooh"? Ky kahehät do bë ed'oo ſý? 18 Bë hā ſ her'oot doo, ta ky n'aa bë ſ Maher'oot do na-åāj né hē, ky kah'ÿýt do nado. P'op Hagä Doo, ji hā ky kaneh'ÿýt doo, ji hā h'yy kaneh'ÿýt doo, hapäh te hub né hē ſ her'oot doo. 19 P'op Hagä Do T'aah, Jesus Kristo, ta ky n'aa bë mahang Siras, Tsimoot sa daheeh ſ Maher'oot doo, dooh taky kahÿýd bā ji hā. Taky däng doo, ti né hē tamoo wäd had'yyt hē. Ti hadoo åāh, ta ky n'aa rod hedoo doo. 20 Sahönh hē P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ji hā, Kristo moo wäd wät.

Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do är j'aa etsë bä, “Ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē”,^a är wén näng ta hă, Jesus Kristo häd gó. ²¹ P'op Hagä Do né hē tii, ãäh, bë na-ãaj né hē baad tah'yyb ta däk do Kristo hă, är h'yy kanerét hyb n'aa ta hă. Ää hă tah'yyb däng, tsyt hē ta wë ãä moo bok hyb n'aa. ²² Èr ta ma däg tan'oo bä. Tan'oo däk dó är h'yyb gó ta Sahee, ta jawén, hÿ pong jé är gadoo do metëe n'aa.

²³ P'op Hagä Do hă ſy ky däng hahŷyh: Bë hyb n'aa né hē, bë ſy nahajém hyb n'aa, bë panang henh ſy wén nahõm wät p'aa henh. Né hup ſy né hē ti ſy her'oot doo. ²⁴ Bë ãä karën ãä mejūū hyb n'aa nado bë h'yy kaha'eeh do hă ſy wén näng ta tii. Baad bë h'yy kae däg kän Jesus hă, ãä hapäh. Jääm hē ãä karën bë ãä masa, baad bë tsebé hyb n'aa.

2 Ti hyb n'aa, hëp ſy gó ſy ky hadoo hahŷyh da: “Dooh ſy ahõm wäd bä sa wë ſy bahehëen hyb n'aa”, näng ſy hëp ſy gó. Dooh ſy karën bä bë ſy bahehëen do bë h'yy ketón tan'oo bä.^b ² Bë h'yy katón do ſy an'oo bä paawä, jaa hanaa tii bä ſy tsebé doo? Bë né hē ti tsebé do hanoo do hă ſy. ³ Ti hyb n'aa né hē, pooj jé bë ſy ma erii wät doo gó, ta tii da bë ſy wén ma erii wät, bë wë ſy kajaa bä kä, ſy h'yy katón bë an'oo mahãnh hă ſy, bë paawä ti tsebé do hanoo do hă ſy. Ŧ tsebé doo da bë da tsebé nemon ſy, baad ſy gada bë sahõnh hē wë. ⁴ Tak'ëp ſy h'yy katón doo gó, ſy aoot doo me ta ti bë ſy ma erii wät paah. Bë h'yy katón ſy an'oo bä do hyb n'aa nado bë ſy wén ma erii wät, pooj jé ſy erii wät do hă. Bë ſy wén ma erii wät, tak'ëp bë ſy kamahã ſy erii wät do hă bë bahapäh hyb n'aa.

Ji hyb n'aa mabaan do ky n'aa hahŷyh

⁵ Ta ti aj'yy, bë mahang ji h'yy katón do du na doo, ſy had'yyt hē nado ti h'yy katón tan'oo bä. Hajõk bë wób h'yy ket'oon tan'oo bä. Dooh ſy karën bä ſy her'ood bä, bë sahõnh hē bë h'yy ket'oon tan'oo bä, ta bahãnh ſy naher'oot hyb n'aa. ⁶ Hÿŷ kä, ta ti aj'yy hă kä, jääm né ti hajõk bë wób ta hă nesaa do ky n'aa etyy doo.^c ⁷ Taw'ääts hē bë hyb n'aa mabaan hÿŷ kä tamoo wät do paah. Taw'ääts hē bë h'yyb enäw ta hă, tah'yy ganajëe hõm hyb n'aa

^a **1.20** P'ooj ub, da hē na-ãaj nă, P'op Hagä Do ji j'aa etsë bä, *Amen* ta wób resok. “Ŷŷ. Ti d' né hē. Taw'ääts hē” tahanäng pé ti *amen*.

^b **2.1** Korin buuj Paw-Ro bahehëen bä paawä ti noo gó, Korin buuj Paw-Ro nabuuj gedo paawä baad ranabok do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta tii da Paw-Ro wén erii wät.

^c **2.6** Jääm né tii Paw-Ro wén her'oot, ta ti aj'yy t'yyd kamehiin wät do hyb n'aa, nesaa do teréd hõm do hyb n'aa.

tak'ëp tah'yy katón do an'oo bä. ⁸Ti hyb n'aa tak'ëp ÿ betsëē bë hää, bë metëeh hyb n'aa ta hää bë kamahän doo. ⁹Bë ÿ wén ma erii wät paah, aj'yy nesaa do moo wäd wät do bë ky n'aa etyy hyb n'aa, bë ÿ metyy hyb n'aa, ÿ bahapäh hyb n'aa ÿ bë ky dahé bä. ¹⁰Bë hyb n'aa mabaan bä ta ti aj'yy moo wäd wät do paah, ÿ na-ääj da ÿ hyb n'aa mabaan ta hää. ¹¹Ý hyb n'aa mabaan doo, tanyy bää ÿ hyb n'aa mabaan péh, ÿ hyb n'aa mabaan tii, Kristo matym gó, baad tabadoo hyb n'aa bë hää. ¹²Tii da ÿ wén d'oo, Nesaa Do Yb är tawanadii hyb n'aa.^d Baad är bahapäh né hë nesaa do tathyb n'aa newëe do ji hää.

Tiit Paw-Ro esoos do ky n'aa hahýÿh

¹²Panang Torowas häd näng doo bää ÿ kajaa bää Kristo ky n'aa hanäm do ÿ maher'oot hyb n'aa, tyw n'aa näng ta tii bää hää ÿ, baad ÿ maher'oot hyb n'aa ta ky n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do an'oo bää. ¹³Ti hadoo né hë, dooh baad tado nä bää hëp ÿ, Tiit, hääj ÿ hadoo do tii bää ÿ mamuun ÿ ed'oo doo, ÿ naw'yyt do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ÿ kedëe hööm sa hää. Ti Masedonija häj n'aa hënh ÿ bahööm kän, Tiit ÿ besoos hyb n'aa.

J'aa ketsë do ky n'aa gó Paw-Ro eh'üüm do ky n'aa hahýÿh

¹⁴P'op Hagä Do hää ÿ j'aa etsë, ãä tamahüüm hado had'yyt hyb n'aa Kristo sii, Kristo j'aa ketsë do tametëeh bää kä. Jé pad'yyt hë, ãä hyb n'aa P'op Hagä Do maher'ood hööm Kristo ky n'aa, buu benyym do jé pad'yyt hë bewäd däk do hadoo.^e ¹⁵P'op Hagä Do hää, Kristo buu benyym do hadoo ãä banesa do mahähn hedëp do sa mahang, banesa hënh hah'üüm do sa mahang na-ääj né hë. ¹⁶Banesaa hënh hah'üüm do sa hää,^f dajëp do babuu hadoo ãäh. Banesa do mahähn hedëp do sa hää, Kristo ky n'aa ky dah'eeh do sa hää, hedëp do babuu hadoo ãäh. Dooh hajaa pé ta daaj hë ta hejój gó ta ti tamoo wäd bää. ¹⁷Ãä wén hajaa tii, P'op Hagä Do anoo do hyb n'aa ãä hää. Dooh ta säm jawén ãä maher'ood hööm

^d **2.11** Ji kanarën bää ji hyb n'aa mabaan do ji da hadoo do hää, Nesaa Do Yb hää ji anoo tii bää ta tyw n'aa ji tawadii hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hë ji mabaan ji da hadoo do moo wät doo.

^e **2.14** Rakaneb'ooh do jawén paa bää, raj'aa ketsë bää, tseebeé gó Roma buuj sa warahén wahë n'aa sa warahén sii hë rakametëeh rabajék bää panang hënh. Buu benyym do rejuu ti noo gó. Jé pad'yyt hë ratabës bää buu benyym do bewäd däk. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro beh'üüm Jesus ky n'aa taker'ood hööm doo. Warahén sa wahë n'aa j'aa ketsë do hadoo ti Kristo. Ta sii P'op Hagä Do mahüüm hadoo Paw-Ro, ta wób Jesus mejuú do na-ääj hë, ta t'aah j'aa ketsë do ky n'aa ramaher'oot hyb n'aa.

^f **2.16** Kristo ky n'aa ky nadah'eeh do ti banesa hënh hah'üüm doo.

P'op Hagä Do ky n'aa, hajök ta wób rabahed'oo doo da. Séđ ãä h'yyb hedoo Kristo hää. T'öp hanäng doo me ãä baher'oot P'op Hagä Do matym gó, P'op Hagä Do mejūü do ãä bahadoo do hyb n'aa.

3 P'aa hënh ãä daaj hë ãä j'aa etsë bë ed'oo g'eeh ta ti ÿ erii wät do hyb n'aa? Æä hyb n'aa karën g'eeh, ta wób rabahed'oo doo da, ãä manaa bë hää sa mo haj'aa kerih doo, rerii wät do bë ner'oot jawén paa bää, baad ãä bë gadoo hyb n'aa? Bë mo haj'aa kerih do ãä hyb n'aa karën pé apäh, ta wób rabahed'oo doo da, panang s'ee hënh baad ãä ragadoo hyb n'aa? Dooh. ²Dooh hyb n'aa ãä karën pé ta wób mo haj'aa kerih doo, baad ãä ragadoo hyb n'aa sa wë. Bë hää né hë sahönh hë rabahapäh nyy da ãä babok, nyy da ãä ma metëæk. Baad däg bë baboo däk bë ãä ma met'ëeg wät do hyb n'aa rabahapäh bää, ãä d' ragadoo. Baad bë babok do hää ãä h'yyb kametä däk. ³Wyt ta maab hë: Bë hää Kristo ky n'aa ãä ma met'ëeg wät do hyb n'aa, Kristo mo haj'aa kerih do hado däk bëeh, ta wób hää kametä däk doo. Dooh ta nahëe me kerih do tado bää tii. P'op Hagä Do hedëb had'yyt do Sahee bë h'yyb gó taban'oo däk P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, ÿ hanäng doo. P'ooj ub, pä gatsebak do hää takerii däk paa ta ky n'aa jaw'yyk doo. Hÿý kä ji h'yyb gó tabawäd däg kän, ji tah'yyb mahüüm hyb n'aa.

⁴ Bë ãä ma met'ëeg wät do hyb n'aa, Kristo hää bë h'yy kae padëæk baad ãä bahapäh P'op Hagä Do matym gó Kristo an'oo bää. ⁵Ti hadoo né hë, ãä daaj hë hyb n'aa nado tii. Æä daaj hë, dooh ãä hajaa péh. P'op Hagä Do hanaa ãä hajaa doo. ⁶Ti né ti hanoo ãä hää, papuuj taky n'aa enooh do ky n'aa panäg n'aa ãä bahadoo hyb n'aa. Pooj já taky n'aa enooh do kerih do nahado papuuj taky n'aa enooh doo. Papuuj hää, P'op Hagä Do Sahee moo wät hÿý kä ji h'yyb tym gó. Pooj já kerii däk do paah, ji h'yyb tym dajëp tan'oo bää.⁸ Papuuj taky n'aa enooh do hää kä, ji h'yyb tym ted'ëep P'op Hagä Do Sahee an'oo bää kä.

⁷P'op Hagä Do bag tak'ëp gabarëeh do mahang ta ky n'aa jaw'yyk do kajaa, pä gatsebak do hää kerih do paah. Dajëb hää ji taky n'aa ety né paawä, gabarëeh do mahang takajaa. Tak'ëp gabarëeh do hyb n'aa, dooh paa m' Isaraéw buuj rahaja bää bëp peej Mosees mamets rahegää bää ta ky n'aa jaw'yyk do tagadoo

^g **3.6** Ji h'yyb tym dajëp tawén näng, ji nahajaa do hyb n'aa ji ky dahé bää sahönh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hää kan'oo däk do paah. Ji ky nadaheeh do hyb n'aa, ji taky n'aa ety dawëë had'yyt hë P'op Hagä Do mahähn ji h'yyb tym bawät hyb n'aa, tak'ëp nesaa do ji h'yyb tym ahob had'yyt hë hyb n'aa.

noo gó, gabarëéh do ta mamets hã kametëéh do kahäj né paawä. ⁸Hýy kä, tak'ëp ti bahãnh tabahetsooh, baad ub, papuuji hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ta Sahee ji h'yyb gó moo wät doo, ji h'yyb tym hedëp do hanoo doo. ⁹Ti hyb n'aa kä, baad ub tado bã paa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, dajëb hã ji taky n'aa ety né paawä, tak'ëp tii bã ta bahãnh baad ub, tabahetsooh hýy kä papuuji taky n'aa enooh doo kä, baad däg ji h'yyb tym P'op Hagä Do matym gó hanoo doo. ¹⁰Tak'ëp né hë ta bahãnh baad ub, tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh ta ti papuuji hã taky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa ta tii hã ji mety bã, dooh wäd its hýy kä ta ky n'aa jaw'yyk do p'ooj ub kan'oo däk doo. ¹¹Gabarëéh do mahang kaja däk paa kah'ëéh doo, pooj je P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ta ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hyb n'aa tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh, baad ub, papuuji taky n'aa enooh do nahähn doo.

¹²Tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh, baad ub, papuuji taky n'aa enooh do baad ãã bahapäh do hyb n'aa, neýym doo me baad ãã baher'oot ta ky n'aa. ¹³P'ooj ub, P'op Hagä Do kyyh Isaraéw buuj sa hã Mosees maher'oot jawén paa bã, ta mamets tajahes'uū pãän sawas'aap doo me, gabarëéh do kah'ëéh do ta mamets hã hadäk do wë raty kanejäk hyb n'aa. Tii d' nado ãã bad'oo papuuji P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hã. Neýym doo me ãã baher'oot ta ky n'aa. ¹⁴Ta bag gabarëéh do Isaraéw buuj rahapëe né paawä ti noo gó, dooh m' rah'yy kadawuung bã, dooh m' rah'yy gah'ood bã. Da hë na-ãäj nä, pooj je P'op Hagä Do ky n'aa enooh do kerih do kaner'oot bã, kajesuu do hadoo sa h'yyb, rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa ta hã. Jääm hë Kristo hã ji h'yy kae bã takado hõm ta ti ji h'yy kajasuu do hadoo do paah. ¹⁵Da hë na-ãäj nä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do kerih do kaner'oot bã, kajesuu do hadoo sa h'yyb. ¹⁶Tii d' tado né paawä, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë ji h'yy kawareem bã, ta hã ji h'yy ka'eeh hyb n'aa kä, kado hõm kän ti ji h'yy kajasuu doo. ¹⁷Ta ti tawén hadoo, P'op Hagä Do Sahee né hë ti ta ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do Sahee bawät bã, baad däg ji bawäd däk tan'oo bã. Dooh ji hewad wät péh. ¹⁸Ti hyb n'aa eër kä, ta hã h'yy ka'eeh doo, eër mamets jesuu n'aa tamah doo me eër hã takametä kän Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa ta hetsó gabarëéh doo. Eër kawareem had'yyt hë, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hadoo eër bahadoo do kahüüm had'yyt hyb n'aa. Kahüüm had'yyt hë ta bag gabarëéh do hadoo eër hã kametëéh doo,

Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahee hadoo do hā hana doo.^h

4 Ti hyb n'aa kä, ãä wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa papuuj taky n'aa enooth do rod n'aa ãä bahadoo tanoo do hyb n'aa, dooh ãä h'yy gejë hōm bā. ²Dooh né hē ãä h'yy gejë hōm bā. Æä eréd hōm kejën doo gó moo kaheb'ooh doo, nu meby n'aa näng doo. Dooh ãä wad'ii bā ta wób. Dooh ãä ehýyd bā P'op Hagä Do kyy kerih doo. Baad ub ãä baher'oot baad hadoo do ky n'aa. Baad ãä babok P'op Hagä Do matym gó sahōnh hē sa hā kametä däk. Jé hyb n'aa matakëe do hapäh tii. ³Baad né paawä ãä baher'oot panyyg hanäm doo, dooh tagah'ood nä bā ta wób sa hā, jääm hē taganahoot banesaă hēnh hah'uum do sa hā. ⁴Bag hadoo Kristo tak'ēp kabaj'aa do ky n'aa. P'op Hagä Do hadoo né hē ti Kristo. Ti hadoo né hē Nesaa Do Yb, badäk hahýy hā P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do hā mejūñ doo, tan'oo bā panyyg hanäm do hā rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa. Tii d' Nesaa Do Yb wén d'oo, ta ti bag hadoo do ranahapäh hyb n'aa. ⁵Dooh ãä ky n'aa tado bā ti ãä maher'ood hōm doo. Jesus Kristo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, ji Wahé N'aa, ti ãä ky n'aa her'ood hōm doo. Æä tii, bë karom hadoo Jesus hyb n'aa. ⁶P'op Hagä Doo, “Ganä ta bag badagyp do mahang” her'oot do paah,ⁱ ti né hē ti èr h'yyb gó ta bag ganyyh hanoo doo, P'op Hagä Do hejój hā, tak'ēp ta kabaj'aa do hā, ta bag gabareëh do Kristo mamets hā kametëeh do hā ãä h'yy kadaw'uuh hyb n'aa.

⁷Ta ti tak'ēp hanäm doo, ta bag gabareëh doo, ta hejój na-ãäj hē, kan'oo däk ãä hā, ãä nahejoonh do hā. Tii d' tawén d'oo, P'op Hagä Do hanaa ji bahapäh hyb n'aa sahōnh hē bahänh hadoo do hejój, ãä hanaa nado. ⁸Nesaa do jé pad'yyt hē ãä ahob né paawä, ãä medëp né hē. Dooh né paawä ãä ad'oo péh, dooh ãä h'yy gejë hōm bā. ⁹Æä rano n'aa mahes'oo né paawä, dooh P'op Hagä Do ãä teréd bā. Æä majii ãä radewäts né paawä tūñ, dooh rahaja bā ãä h'yy gejë hōm bā ran'oo bā. ¹⁰Æä ahoop do hyb n'aa, ãä kata däg had'yyt hē Jesus dajëp do hā, Jesus edëp do kametä däk hyb n'aa ãä hā. ¹¹Hahýy hyb n'aa ÿ wén her'oot tii: Æä hedëp doo, dajëb gó

^h **3.18** Hahýy da na-ãäj hē tahajaa ji erii bā tég nad'ëed is do 18: Ti hyb n'aa sahōnh hē eëer, ta hā h'yy ka'eeh doo, japow gó ji heg'ääs do hadoo èr baheg'ääs Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa ta hetsó gabareëh doo. Èr mamets jesuu n'aa tamah doo me èr heg'ääs. Èr hegää nuuj jé, èr kawareem had'yyt hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hadoo èr bahadoo do kahuum had'yyt hyb n'aa. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahee hadoo doo, ti né hē ta ti hanoo do èr hā.

ⁱ **4.6** Badäk hahýy tapahuunh noo gó tii d' ta kyyh.

had'yyt ãã babok Jesus hyb n'aa, Jesus edëp do ãã hã kametä däk hyb n'aa, ãã nahejooj is do hã. ¹²Ti hyb n'aa dajëb gó ãã babok, edëb heh'äät do bë gadoo hyb n'aa.

¹³Hahÿý da takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó: “Ý h'yy kae däk, ti hyb n'aa ý wén her'ood wät”,^j näng kerih do hã. Ti hadoo ãã na-ãäj hẽ. Æä wén her'oot Jesus ky n'aa, ãã h'yy kae däk do hyb n'aa. ¹⁴Æä her'oot ta tii, hahÿý d' ãã bahapäh do hyb n'aa: Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ganä wät hanoo doo, ãã na-ãäj hẽ da genä bok tan'oo bä da Jesus nemuun. Tii b' bë sii hẽ ãã tamahüüm da ta wë, ta matym gó är tametëeh hyb n'aa kä. ¹⁵Bë hyb n'aa né hẽ sahönh hẽ ta ti ý ahoop doo, baad tabahadoo hyb n'aa bë hã. Tii d' tawén d'oo P'op Hagä Do ji hã taky enyym do ky n'aa gad'oo do kah'üüm hyb n'aa. Tii bä kä, hajök tseb'ee da P'op Hagä Do wë, P'op Hagä Do j'aa ketsëe däk hyb n'aa kä.

¹⁶Ti hyb n'aa dooh ãã h'yy gejë hõm bä. Æä hub kahäj jëë né paawä, ãã h'yyb papuuj hado däg had'yyt hẽ. ¹⁷Æä wén h'yy ganejë hõm, kanahën d'os hẽ hadoo do är ahoop do nayyw hẽ tabës do är hã tabanoo tak'ëp baad hadoo do nahänh doo. Dooh its ti ji ahoop doo, tak'ëp baad hadoo do matym n'aa. ¹⁸Ti hyb n'aa dooh ãã h'yyb padäg bä ji hapäh do hã.^k Ji nahapäh do hã ãã h'yyb padëëk.^l Ji hapäh do ahänh. Ji nahapäh doo, dooh tahëëj bä. Tawäd had'yyt hẽ.

Ër hub papuuj ky n'aa hahÿýh

5 Ër hub badäk hahÿý bä hanäng do dajëp bä, ti anyy däk är hapäh, hÿ pong jé är hub papuuj gawanatsik do P'op Hagä Do mo haj'aa. Ajyy mo haj'aa nado tii kä. ²Ti nuuj jé, badäk hahÿý bä är babok nä bä, hejoonh är hã. Tak'ëp är karën hÿ pong jé hub n'aa är gadoo, är kah'ÿyt ³är hub papuuj däg hyb n'aa. Tii bä, dooh da är hub tamaa bä. ⁴Da hẽ, ta säg gó är babok nä bä är ahoop nä. Hejoonh är hã. Nyy d' ý hanäng péh? Ër karën är dejëp är hub tamah hyb n'aa, ý hanäng pé g'eeh? Dooh. Hÿ pong jé hub n'aa är karën paawä nayyw hẽ är gadoo, dahej'ëep do kawareem däk

^j **4.13** Saaw-Mo 116.10 hã takerii däk tii. Hajöng nesaa do Saaw-Mo 116 erii wät do paa ahoop paah. Ti hadoo né hẽ, P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa, P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëe dajëb mahänh tabedëp hyb n'aa. Ti hadoo Paw-Ro bad'oo na-ãäj hẽ. Hajöng nesaa do tabahoop. Ti hado né paawä, P'op Hagä Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh Paw-Ro eréd bä Jesus ky n'aa hanäm do taher'oot doo, tama metëëk doo.

^k **4.18** Dooh badäk hahÿý hã ji ahoop do hã rah'yyb padäg bä, Paw-Ro hanäng péh.

^l **4.18** Hÿ pong jé ji gadoo do hã rah'yyb padëëk, Paw-Ro hanäng péh.

hyb n'aa nadajëp do hā kä, edëb had'yvt do hā kä.^m 5 P'op Hagä Do né hē tii, edëb had'yvt do èr gadoo hyb n'aa èr tawén pehuuj wät doo. Ti nuuj jé tan'oo däk dó èr h'yyb gó ta Sahee, ta jawén hý pong jé èr gadoo do metëeh doo.

6 Ti hyb n'aa baad èr gahëen had'yvt hē èr pooj jé èr gadoo do pan'aa. Da hē èr babok nä bā, dooh Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do pa èr aboo nä bā èr hapäh. 7 Badäk hahýy bā èr babok nä bā, ta hā èr h'yy kae had'yvt hē, dooh né paawä ji hapëe nä bā ji matym me ji hā taky däng doo. 8 Tsebee gó èr gahëen né hē èr gadoo do pan'aa. Tak'ep èr karën paawä èr berét badäk hahýy bā èr babong nä doo, Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do pa had'yvt èr baboo däk hyb n'aa kä. 9 Ti hyb n'aa tagen'aak do hā tak'ep èr h'yyb padëek, tatsebé hyb n'aa èr wë kä. Ta tii hā èr h'yyb padëek, badäk hahýy bā èr hub n'aa gó èr babok nä bā, badäk hahýy bā èr hub n'aa èr beréd hōm bā na-ääj hē né hē. 10 Tagen'aak do hā èr wén h'yyb padäg had'yvt hē, èr sahönh hē èr da kametä däk do hyb n'aa Kristo matym gó èr taky n'aa etyy hyb n'aa, ji gadoo hyb n'aa badäk hahýy hā èr babok nä bā baad hadoo do ji moo wäd wät do mabaj, baad nadoo do ji moo wäd wät do säm na-ääj hē.

Ji P'op Hagä Do gadoo do ky n'aa hahýy

11 Ji weh'ëeh né hē Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do baad ää bahapäh, ti né hē ti ji taky n'aa etyy do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ää h'yy kah'üüm ta wób hā ää her'oot doo, Jesus hā rah'yy ka'eeh hyb n'aa. Baad ää P'op Hagä Do bahapäh, dooh ý ky kenäw bā. T'öp madäk doo me, baad hadoo doo me ý bawät P'op Hagä Do hapäh. Bé na-ääj né hē bē hapäh tathyb n'aa péh. 12 Dooh ää daaj hē ää j'aa ketsëe bā p'aa hënh bë matym gó. Dooh. Jääm hē ää anoo bë hā ta tyw n'aa, ää hyb n'aa bë h'yy kasab'ee hyb n'aa, bë bahajaa hyb n'aa bë ky gadoo j'ooj hē madäk do hā j'aa kehets'ëe doo, ma matëg oow, t'öp ji h'yyb gó hanäng do hyb n'aa napeet doo. 13 Ää h'yyb mera ta wób redoo bā, na raher'ood. P'op Hagä Do hyb n'aa tii bā ti ää h'yyb mera doo. Baad tado bā ää h'yyb, bë hyb n'aa né tii, baad tabahadoo hyb n'aa bë hā. 14 Kristo kamahän do ää tah'yyb mahüüm. Hahýy da baad ää bahapäh: Sét hē dajëp

^m 5.4 Hahýy d' Paw-Ro hanäng péh: Taw'äts hē paawä ji hā, badäk hahýy bā ji bawät nä bā Jesus matëeh. Tii d' tado bā, ji hub dahej'ëep do kawareem däk nadajëp do hā.

sahōnh hē sa hyb n'aa. Ti hyb n'aa sahōnh hē dejëp do hadoo.ⁿ 15 Sahōnh hē sa hyb n'aa tawén dajëp, papuuj ji bawät do gadoo doo, sa hā hē ranaboo bong hyb n'aa. Kristo hā, sa hyb n'aa dajëp do hā, sa hyb n'aa ganä wät do hā kä rababoo däg kän hyb n'aa kä. 16 Ti hyb n'aa, hÿy kä dooh ãä da hadoo do ãä hyb n'aa hūüm wäd bä P'op Hagä Do nahapäh do sa da hadoo do rahyb n'aa hūüm doo da. P'op Hagä Do nahapäh doo da né paawä Kristo ÿ hyb n'aa hūüm wät paah,^o dooh tii da ÿ adoo wäd bä. 17 Kristo hā h'yy kata däk doo, papuuj däg tii kä. Gawatsig hōm ji h'yyb säg hejój. Papuuj däg ji hÿy kä. 18 P'op Hagä Do hanaa sahōnh hē ta tii. Ti né hē ti P'op Hagä Doo, Kristo hyb n'aa p'aa hēnh ta wē är tagadoo doo, ta majii är nahado wät hyb n'aa, ta naijis är bahado däk hyb n'aa kä. P'op Hagä Do anoo ãä hā, ta wób ãä maher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa hanäm doo. 19 Hahÿ ti ta ky n'aa: Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do gadoo ta wē badäk hahÿy hā habong doo, ta majii ranado bong hyb n'aa, ta naijis rabahado padëëk hyb n'aa kä. Dooh tetsén wäd bä sa hā nesaa do ramoo bok doo. Tamabaan hōm kän. Ti tamejüü ãä hā, ji tagadoo do ky n'aa ãä baher'oot hōm hyb n'aa kä ta wób sa hā. 20 Ti hyb n'aa Kristo rod n'aa ãäh. Ta mejüü do ãäh. Ñä her'oot do hā P'op Hagä Do bë tamaher'oot. Kristo ky gabuuj gó tak'ëp ãä betsëë bë hā, bë banoo hyb n'aa bë P'op Hagä Do h'yyb wareem ta wē, ta naijis bë bahado padëëk hyb n'aa kä. 21 Kristo, tabad'op hē nesaa do moo nawät doo, nesaa do är moo bok do säm tabahado däk P'op Hagä Do an'oo bä, Kristo hyb n'aa baad had'op är bahado padëëk hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó.

6 Ti hyb n'aa kä, P'op Hagä Do masa n'aa ãä bahadoo do hyb n'aa, tak'ëp ãä betsëë bë hā, daap hē bë ganadoo hyb n'aa P'op Hagä Do anoo doo, bë hā taky enyym doo. 2 Tii da ÿ wén her'oot, hahÿy da ta kyy kerih doo gó P'op Hagä Do her'oot do hyb n'aa:

“Om ÿ gadoo do noo gó kajaa bä kä,
ÿ maa newë wät maky n'aa etsëë doo.

ⁿ 5.14 Dooh ji h'yy gakog hōm do ky n'aa tado bä hahÿy hā Paw-Ro her'oot doo. Dooh ji hub dajëp do ky n'aa tado bä. Hahÿy d' tahanäng pé tii: Èr hyb n'aa Kristo dajëp nesaa do är moo bok do säm. Hÿy kä, Kristo hā h'yy ka'eeh doo, ta hā rah'yy kata däk do hyb n'aa, radejëp do hadoo nesaa do hā. Ti hyb n'aa nesaa do ji h'yyb säg karën do ji ky nadahé wät. P'op Hagä Do Sahee ji hā metéeh do ji ky dahé kän hÿy kä. Dooh ji karën doo da ji awäd wäd bä tahanäng pé tii, tégi nad'eed is do 15 hā kerii däk doo da.

^o 5.16 Ta hā Jesus kasee do pooj jé, aj'yy ub Jesus, Paw-Ro ed'oo.

Õm ÿ bed'ëep do noo gó kajaa bä kä,
ÿ masaa wät õm.”^p

Bë maa newë baad ub! Da hë né kä ji tagadoo do noo gó kä. Da hë né kä ji tabed'ëep do noo gó kä.

Baad ub Paw-Ro rababok hejoonh do rahob né paawä ky n'aa hahýyh

³Dooh ää moo bong pé ta wób h'yyb hewaat péh, P'op Hagä Do ky n'aa hanäm do ää maher'oot do raky n'aa narejää hyb n'aa.

⁴P'op Hagä Do karom ää bahadoo do hyb n'aa, sahõnh hë sa hää ää metëeh nyy da tak'ëp h'yyb jawyk doo me baad ub ää babok, baad nadoo do ää ahob bä, ää wë badoh do ää ahob bä, dooh ää ad'oo pé né paawä, ⁵ää rahewyh bä, ää radewäts bë bä, hajök do rakamajë bä ää hää, tak'ëp ää moo bok do hää, ty jawyk do ää ahob bä, ää basaah bä na-äaj né hë. ⁶Dooh ää moo boo bä nu meby n'aa näng doo. Kristo ky n'aa ää hapäh. Ää h'yy kanejäg. Ta wób wë ää ky en'yym. P'op Hagä Do Sahee ää tah'yyb mahūum. Baad ub, t'öp madäk doo me ää kamahän ta wób.

⁷Baad hadoo do ää her'oot. P'op Hagä Do hejój gó ää babok. P'op Hagä Do karën doo da ji bawät doo, ää kuman hadoo. Tii me ää kamej'oonh. Tii me ää mesoo. ⁸P'op Hagä Do wë ää moo bok ää raweh'ëeh bä, ää rawanehëë bä na-äaj hë. P'op Hagä Do wë ää moo bok baad raher'ood bä ää ky n'aa, ää raky n'aa rejä bä na-äaj né hë. Ta wób mä ää wedii, ta wób sa hää. Ti hadoo né hë baad hadoo do ky n'aa ää her'oot. ⁹Ää ky n'aa netsä né paawä ta wób sa hää, P'op Hagä Do baad ää tabahapäh. Dajëb gó ää baboo né paawä, ää edëp näh. Ää rahewyh né paawä, dooh ää dejëb bä. ¹⁰H'yy katón n'aa näng né paawä, ää tsebee had'yyt hë. Ää kasuud its né paawä, hajök do hää ää banoo hajöng baad hadoo doo.^q Dooh né paawä ää wë hanäng péh, ti anyy had'yyt hë P'op Hagä Do karën do ää wë.

¹¹Baad bë ää maher'oot najis haa, Korin buuj. Dooh ää jejën bä ää h'yyb. Tak'ëp bë ää kamahän né hë. ¹²Ää nado bë hää kasaë doo. Bë ti kasaë ää hää. ¹³Ji taah ji maher'oot doo da né hë ÿ maher'oot bëëh: Ý karën paawä bë ÿ kamahän doo da bë kamahän ÿh.

^p 6.2 Isajas 49.8

^q 6.10 Dooh dajëér tado bë ti ta wób sa hää ranoo doo. Jesus ky n'aa hanäm do Paw-Ro maher'oot do ragado bä, h'yyb n'yym doo, h'yyb tym nadajëp do P'op Hagä Do pa ragadoo. Ti ky n'aa né ti.

Dooh séd hā ji h'yyb hedo bā Jesus hā h'yy
kana'eeh do sa hā ky n'aa hahȳȳh

¹⁴Taw'āāts hē bē kamekuuj manāh, taw'āāts hē séd hā bē h'yyb hedo manāh Jesus hā h'yy kana'eeh do sa hā. Tii d' ū wén her'oot, dooh séd gó tanu dēē bā baad had'op do ji moo wät doo, P'op Hagä Do mejūū do ji ky nadahéeh do hā. Dooh tanu dēē bā ta bag gadagyp do hā. ¹⁵Séd h'yyb nahedoo Kristo, Nesa Do Yb daheeh. Séd h'yyb nahedoo Jesus hā h'yy ka'eeh doo, Jesus hā h'yy kana'eeh do daheeh. ¹⁶Dooh tahaja bā séd hā rah'yyb hedo bā P'op Hagä Do tób n'aa, kabarii daheeh. Ěr tii, P'op Hagä Do hedēb had'yyt do tób n'aa hadoo. Ta daaj né hē P'op Hagä Do her'oot ta tii. Hahȳȳh da ta kyy kerih doo gó taky däng ji hā:

“Sa h'yyb gó da ū bawät, sa mahang da ū bawät.

Ŷ da P'op Hagä Do rah'yy kaha'eeh doo. Karapé haa d' tii.”^r

0, ¹⁷“Ti hyb n'aa, bē anā da hā ū h'yy kana'eeh do sa mahang naa. Taw'āāts hē da tsyt hē bē babok”, näng mā Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do kyyh.

“Baad bē kanā baad nadoo do mahānh, tii bā da bē ū gadoo”,^s näng māh.

0, ¹⁸“Tii da bē adoo bā, bē yb da ū tii bā.

Bē da tah haa, bē da tok haa, näng mā Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Doo, Sahōnh Hē Haj'ap Do kyyh, ji taky n'aa enooh doo.”^t

7 Najis haa, ēr hā ta ti taky n'aa enooh do hyb n'aa, taw'āāts hē ēr enyyw hōm ēr hā rejāā doo, ēr h'yyb rejāā do na-āāj hē. P'op Hagä Do ēr weh'ēēh do hyb n'aa, taw'āāts hē ēr kan'oo dāg had'yyt hē ta hā, tsyt hē, ta wē had'yyt ēr babok hyb n'aa kā.

Paw-Ro tsebé do ky n'aa hahȳȳh

²Taw'āāts hē paawā baad bē kamahān āāh! Dooh baad nadoo do āā moo boo bā sa hā. Dooh āā rejā bā sa hā. Dooh āā wad'ii bā sa hā. ³Bē ū ky n'aa etyy do hyb n'aa nado ti ū wén erih. Ÿ her'ood dāk né paa baad bē āā kamahān. Bē āā kamahān had'yyt hē ēr bedēp bā, ēr dejēb bā na-āāj hē. ⁴Ŷ hapäh bē gadoo ū her'oot doo. Ti hyb n'aa neŷym doo me bē ū maher'oot. Bē hyb n'aa ū kasab'ee.

^r 6.16 Rewitikos 26.12, Jeremijj 32.38, Esekijew 37.27

^s 6.17 Isajas 52.11, Esekijew 20.34, 41

^t 6.18 2 Samuēw 7.8, 14

Tak'ëp ÿ h'yyb nyyw däg kän, ÿ tsebee kän. Sahönh hē baad nadoo do ää ahob né paawä, tak'ëp ÿ h'yy gadajang.

⁵ Masedonija häj n'aa bä ää kaja hōm noo gó, dooh kameh'ääk do ää hää. Jé pad'yyt naa ji h'yyb panas'ëeh do kejäk ää wë. Ää wë ta wób rah'yy kawereem. Ää h'yyb gó h'yy katón badäk. ⁶ Ti hadoo né hē, P'op Hagä Doo, h'yy ketón do h'yyb en'yym doo, ää tah'yyb en'yym Tiit kajaa do hää, bë wë tabewäd nä do jawén paa bää. ⁷ Tiit kajaa do had'yyt nado ÿ tah'yyb en'yym doo. Ý wén h'yy gadajang, ÿ wén h'yyb nyyw däk na-ääh hē, Tiit mä bë h'yyb en'yym, tanooh. Tak'ëp mä ÿ bë hyb n'aa esee, tanooh. Tak'ëp mä bë h'yy ketón bong baad nadoo do bë mahang hawäd wät do hyb n'aa. Tak'ëp mä bë h'yyb tseb'ee wë ÿ, näng ta kyyh. Ti hyb n'aa kä, tak'ëp ÿ wén tsebee kän hÿy kä.

⁸ Pooj jé bë ÿ ma erih do hää bë hyb n'aa tón boo né paawä, dooh ÿ t'yyd kamehiiñ bää tii da bë ÿ ma erih do hää. Pooj jé dó ÿ t'yyd kamehiiñ dó ÿ erih do bë hyb n'aa tón bong tan'oo bää ÿ bahapäh bää, banadawëd né paawä bë h'yy ket'oon doo. ⁹ Tii d' tahado né paawä, ÿ h'yy gadajaa kän hÿy kä. Bë hyb n'aa tón do hyb n'aa nado ÿ wén h'yy gadajaa kän. Ý wén h'yy gadajang, bë hyb n'aa tón do hyb n'aa bë t'yyd kamehiiñ bong baad nadoo do hää. Bë hyb n'aa tón do P'op Hagä Do gadoo. Ti hyb n'aa kä, dooh nesaa pé ää moo boo bää bë hää bë ÿ ma erih doo me. ¹⁰ Ji h'yy katón do P'op Hagä Do gadoo doo, ji h'yy kawareem baad hadoo do wë tan'oo bää. Baad hadoo do wë ji h'yy kawareem doo, ji h'yyb tym tabed'ëep tan'oo bää kä. Ti hyb n'aa dooh ji jesyg bää ta ti hedoo do ji h'yy katón doo. Ji gadoo né hē. Badäk hahÿy hää habong do P'op Hagä Do hää h'yy kana'eeh do rah'yy katón doo, ji h'yyb tym dajëp tan'oo bää.^u ¹¹ Bë hegää bë h'yy ket'oon do bë hää P'op Hagä Do anoo do tan'oo bää bë hää: Bë h'yy katón do hyb n'aa, nayyw hē bë karën nesaa do bë ado hōm bë mahänh, dooh bë karën bää nesaa do moo bok do h'yyb hataa bë do bää, tak'ëp bë ganen'aak nesaa do bë mahang hawäd wät doo. Bë h'yy katón do hyb n'aa bë h'yyb eÿym bong, tak'ëp bë karën ÿ bë bahapäh, tak'ëp bë h'yy kahasääb baad hadoo do bë moo bok hyb n'aa, nayyw hē bë karën nesaa do moo wät do ky n'aa kety däk. Sahönh hē ta tii me bë metä wät, bë h'yyb haj'aa hē nado wäd nesaa do bë mahang hawäd wät doo.

^u **7.10** Tii d' tawén hadoo, sa h'yyb kawanareem do hyb n'aa. Ta ti hedoo do ji h'yy katón doo, dooh tan'oo bää ji t'yyd kamehiiñ hyb n'aa nesaa do ji moo wäd wät do hää.

¹²Pooj jé bë ÿ ma erii wät doo, pooj jé bë gadoo doo, aj'yy nesaa do moo wät do had'yyt hyb n'aa nado ÿ wén erii wät. Ta ti aj'yy h'yyb rejä däk do hyb n'aa had'yyt nado hyb n'aa na-ääj hë. Ta ti bë ÿ wén ma erii wät paah, bë h'yy kadaw'uuh hyb n'aa, bë h'yyb baad hadoo do bë metëeh hyb n'aa kä ãä wë P'op Hagä Do matym gó. ¹³Ti hyb n'aa dooh ãä h'yy ketón boo bë. ãä h'yyb tseb'ee.

Ý. Dooh ãä h'yy ketón boo bë. ãä h'yyb nyyw padëek né hë. Tak'ëp ãä tsebee na-ääj hë tak'ëp Tiit h'yy gadajaa kän ãä bahapäh do hyb n'aa. Tiit wén h'yy gadajang, bë sahönh hë bë h'yyb en'yym do hyb n'aa ta hë. ¹⁴Bë ÿ j'aa etsë paa Tiit hë. Ý her'oot doo da né hë bë ky n'aa, ti né hë bë metëeh Tiit hë. Dooh ÿ bë nu meby bë. Te hub né hë sahönh hë bë ÿ maher'ood wät doo. Bë hyb n'aa ÿ j'aa etsë doo, te hub né hë na-ääj hë kametä däk hýy kä. ¹⁵Ta bahänh Tiit bë takamahän kän tahiyb n'aa newë bë nyy da baad bë ky daheeh ta kyyh, baad bë gadoo bë mahang, bë h'yyb eýym doo gó bë weh'ëeh ta hë. ¹⁶Ý h'yy gadajang, bë hë baad ji hajaa ji h'yyb eh hyb n'aa.

Ji etsëeh do ky n'aa hahýyh

8 Hýy kä wakän haa hedoo doo, ãä karën bë ãä maher'oot nyy da Kristo hë h'yy ka'eeh do Masedonija häj n'aa bë habong do rabad'oo P'op Hagä Do ky enyym do sa h'yyb gó hawät do an'oo bë. ²Tak'ëp nesaa do rahob né paawä, tak'ëp ratsebë. Tak'ëp ratsebë do hyb n'aa tak'ëp ramasa sa wë hanäng doo me. Tak'ëp rabetsëeh, kasuud its né paawä. ³Baad bë ÿ maher'oot sa ky n'aa. Rahajaa do pénh né hë rabanoo. Ti bahänh rabanoo, rahajaa do bahänh. Sa h'yyb gó naa, sa daaj hë né hë ti tak'ëp rabetsëeh. ⁴Rets'ëeh had'yyt hë ãä hë, ãä banoo hyb n'aa ramasa hyb n'aa Kristo karapee Judah häj n'aa bë habong doo. Baad ub sa hë ti ji masa doo. ⁵ãä hyb n'aa newëe do bahänh rabad'oo. Sa daaj hë rakan'oo däg pooj jé Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karën do ramoo bok hyb n'aa, ãä karën do na-ääj hë. P'op Hagä Do karën doo da né hë ji hë, tii da rabad'oo. ⁶Ti hyb n'aa kä tak'ëp ãä betsëe Tiit, pooj jé du doo do bë tah'yyb mahüüm dajeér masa n'aa bë ataa do hë, bë tah'yyb mahüüm p'aa hënh, ta ti bë masa do dajeér n'aa takaja däk hyb n'aa. ⁷Tak'ëp bë gado däk baad hadoo doo: Tak'ëp bë h'yy ka'eeh. Tak'ëp bë bahajaa bë baher'oot P'op Hagä Do ky n'aa. Baad bë bahapäh ji hë P'op Hagä Do karën doo. Tak'ëp bë h'yy kahas'ääp baad hadoo do bë moo bok hyb n'aa. Tak'ëp ãä bë kamahän.

Ti hyb n'aa, ū karēn paawä tak'ēp na-āāj hē bē banoo ta wób ji masa doo. Taw'āāts hē ti ji hÿjy hedoo do ji masa doo. ⁸Dooh bē ū mejō bā ta wób bē masa hyb n'aa. Jääm hē ū karēn bē ky n'aa napäh nyy da sa h'yyb hedoo doo me ta wób ramasa sa da hadoo doo, bē na-āāj hē baad bē kamahän bē da hadoo do bē meteēh hyb n'aa. ⁹Taw'āāts hē paawä ta wób bē masaa, bē hapäh do hyb n'aa nyy da ēr Wahë N'aa Jesus Kristo bad'oo do paah. Taky enyym do hyb n'aa ji wë, sahönh hē ta wë anyy wäd né paawä, kasuud is tabahado däk bē hyb n'aa, tak'ēp baad hadoo do bē wë tabanyy däk hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó.^v

¹⁰⁻¹¹ Ta baab tabëej hōm do hā, bē né ti jääm pooj jé dajeēr hat'aa do du d'oo doo. Bē né ti pooj jé kar'ēēn mas'aa doo. Ti hyb n'aa, hā ū taw'āāts hē tsebé doo gó bē du doo doo da né hē bē bahajaa hÿjy kä bē du doo do paah. Taw'āāts hē bē hajaa do bē anoo. ¹²Bē h'yyb n'oo bā, P'op Hagä Do gadoo da bē hajaa do bē anoo doo. Dooh P'op Hagä Do gahëēn bā bē hā bē wë badoh doo. ¹³Dooh ää karēn bā ta wób hā bē banoo do hyb n'aa, bëë kä ti hahoop badoh doo. Ää karēn paawä séd demuun tabanäng sahönh hē sa wë. ¹⁴Da hē bē wë hanäng do masa sa hā. Ta jawén bē wë tananyy bā, bē d' ramasaa kän ta mabaj. Tii bā kä, séd demuun tabanäng sahönh hē sa wë. ¹⁵Tii d' tabaher'oot P'op Hagä Do kyy kerih do hā:

“Dooh mad'aak pé hajöng do hat'aa do sa wë.

Kanahën d'os hē hat'aa doo, dooh badoh pé sa wë ēnh.”^w

¹⁶P'op Hagä Do ū j'aa etsë Tiit hā tabanoo do hyb n'aa bē tayhyb n'aa esee bē ū hyb n'aa esee do hadoo da. ¹⁷Tiit gadoo ää etsëē do ta hā, bē wë tabahöm hyb n'aa. Tak'ēp tah'yyb hedoo bē wë tabeg'ääs hyb n'aa. Ta hā ää eaanh do pooj jé, ta daaj hē tayhyb n'aa newë däk bē wë tabahöm hyb n'aa. ¹⁸Tiit sii ää mejüü da ää hÿjy ky n'aa hadoo do jé pad'yvt hē Jesus hā h'yy ka'eeh do mahang ky n'aa etsëēh doo, Jesus ky n'aa hanäm do hā tamoo wät do hyb n'aa. ¹⁹Jesus hā h'yy ka'eeh do jé pad'yvt hē kahet'aa do

^v **8.9** Wawëē hē Jesus bewäd hyng do pooj jé, tak'ēp takabaj'aa. Tii bā kä, aj'yy tabahado däk, dajeëb kän ji tabed'ëep hyb n'aa. Tii d' tahanäng pé ti *kasuud is do tabahado däk*. Taw'āāts hē ji hyb n'aa newëë nyy da tak'ēp ji Jesus t'yyd mehiin, ji na-āāj ji t'yyd mehiin hyb n'aa ji da hadoo do.

^w **8.15** Esodo 16.18. Påw hadoo *Manah* häd näng do P'op Hagä Do mo haj'aa doo, tabanawäng hënh Isaraew buuj rababok noo gó ky n'aa gó Paw-Ro behüüm. Ti noo gó kanahën d'os hē *Manah* hat'aa doo, dooh badoh péh. Hajöng hat'aa doo, dooh mad'aak pé sa wë.

rasëew hõm ta ti hýj ky n'aa hadoo doo, ãä tabahada hyb n'aa Jerusarénh hênh dajéér kata däk do ãä tajooth bã kä. Ta ti sa masa n'aa ãä tajooth Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ãä weh'ëeh hyb n'aa, baad ãä karën ãä masa ër wakãän Jesus hã h'yy ka'eeh doo, ãä metëeh hyb n'aa na-äaj né hë.

²⁰ Æä hýj hedoo do ãä d' rahada, ta wób daap rah'yy genä mahãnh dajéér ãä mahúum do hã. ²¹ Baad ãä matakëe, baad hadoo do ãä moo bok hyb n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matym gó, ajyy sa matym gó na-äaj hë. ²² Tiit sa sii ãä mejüü nä ãä hýj seeh. Hajõö nuu me ãä mety däk tii. Baad tah'yyb hedo had'yyt hë ta wób tamasa hyb n'aa. Baad bë hã tah'yyb ee däk do hyb n'aa, tak'ëp tah'yyb hedo däk dajéér bë bataa do hã bë tamasa hyb n'aa. ²³ Tiit hã kä, hép ý hata ti bë hã ý moo wät do hã. Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do mejüü do ta wób, ajyy Tiit had'aa doo. Kristo raweh'ëeh do tii. ²⁴ Ti hyb n'aa kä, taw'ääts hë kamahãn gó bë gadoo bë wë rakajaa bã kä. Taw'ääts hë bë metëeh ta wób Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yyt habong doo, dooh daap hë tado bã bë ãä j'aa etsë doo.

9 Dooh hyb n'aa bë ý ma erih pé Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarénh bã habong do bë masa do ky n'aa hã. ² Ý hapäh né hë nyy da tak'ëp bë h'yy karën ta wób bë masa. Bë ý j'aa etsë paa Masedonija häj n'aa bã habong do ër wakãän hedoo do sa matym gó. P'ooj ub ta baab tabëej hõm do hã, bëëh, hëej Akaja häd näng do babuuj,^x bë du doo bë karën bë masa doo, näng këh ý sa hã. Hajõk Masedonija häd näng do häj n'aa babuuj ër wakãän hedoo doo, raky n'aa napäh bã baad bë karën bë masa ta wób, ti na-äaj hë rah'yyb hedo padëék ramasa hyb n'aa. ³ Ta wób bë karën bë masa ý hapëe né paawä, ý mejüü Tiit ta hataa daheeh bë wë, bë ramasa hyb n'aa dajéér bë bataa do hã, ta ti hã bë ý j'aa etsë do paa daap tanadoo hyb n'aa, ý kajaa do pooj jé bë h'yyb bë matakä däk hyb n'aa. ⁴ Ër hýj hedoo do wób, Masedonija häj n'aa buuj, si ý rakajaa bã bë wë, ý d' nu mebyy wät da bë nahaja nä bã, dajéér bë nata nä bã, baad bë ky n'aa ý her'ood wät do paa hyb n'aa. Bë na-äaj né da bë nu mebyy bong sa wë, bë nahaja nä bã. ⁵ Ti hyb n'aa ý hyb n'aa newë däk, taw'ääts hë ta ti ajyy ý mejüü ãä pooj jé, bë ramasa hyb n'aa, kamasa do dajéér n'aa bë bataa hyb n'aa, bë ky kaják do paah. Tii bã, kaja däk da ãä pooj jé. Bë etsëeh do metëe n'aa däg ti ta tii kä, bë ramejüü do hyb n'aa nado.

^x 9.2 Akaja häj n'aa bã Korín panang badäk.

6 Bë hyb n'aa newë hahýyh: Kanahën d'os hë hejoom doo, kanahën d'os hë ta ag tabataa ënh. Hajöng hejoom doo, hajöng né ta ag tataa.^y 7 Taw'ääts hë sahönh hë bëeh, bë banoo bë h'yyb gó bë h'yy kajäk doo. Taw'ääts hë dooh bë an'oo bää bë h'yyb nanoo doo me. Bë ramejüü do hyb n'aa nado bë banoo. Bë daaj hë bë banoo. Ta ti ÿ wén erih, P'op Hagä Do kamahän do hyb n'aa tsebee gó hanoo doo. 8 P'op Hagä Do hajaa bë hää tabanoo sahönh hë baad hadoo doo, tabanyy had'yyt hyb n'aa sahönh hë bë karën doo, tamad'aak hyb n'aa, sa wë bedoh do bë masa hyb n'aa. 9 Hahýy da P'op Hagä Do kyy kerih do paa hets'ëeh do sa ky n'aa hää:

“Etsëeh da wë bedoh do sa hää.
Ky enyyw had'yyt hë.”^z

10 P'op Hagä Doo, joom jóm hää ta joom tym hanoo doo, ji waa hanoo do na-ääj hë, bë hää da tabanoo hajöng bë ma, ta tii me tak'ëp bë masa hyb n'aa wë bedoh do sa hää. 11 Hajöng hedoo pé da tabanoo bë hää, bë betsëh had'yyt hyb n'aa. P'op Hagä Do raj'aa etsë da, sa hää bë anoo do ää tajooth bää sa wë. 12 Ta ti bë masa do tamasa da Jesus hää h'yy ka'eeh do Jerusarënh bää habok do sa wë bedoh doo. Tak'ëp P'op Hagä Do ratsebé da, bë masa do an'oo bää da. 13 P'op Hagä Do hää raj'aa etsë da. P'op Hagä Do rawén j'aa etsë da, baad bë ky daheeh Kristo panyyg hanäm do bë h'yy kaha'eeh bë hanäk doo, bë masa do metëeh do hyb n'aa. P'op Hagä Do raj'aa etsë na-ääj da, sa hää, ta wób sa hää na-ääj hë bë betsëeh do hyb n'aa. 14 Tak'ëp kamahän gó bë da raky n'aa etsëe P'op Hagä Do hää, P'op Hagä Do ky enyyym do hyb n'aa bë wë, sa hää bë wén masa. 15 P'op Hagä Do hää ää j'aa etsë är matym n'aa tak'ëp hanäm do är hää tanoo do hyb n'aa. Tak'ëp baad ub tii. Ti hyb n'aa dooh ji kyy pé ta ky n'aa ji her'ood bää.^a

Paw-Ro ky gadoo ta hää ky sém do ky n'aa hahýyh
10 Ÿ eyýym do m' bë mahang Ÿ bawät bää, näk mää ta wób sa kyyh. Dawëë Ÿ bawät bää kä, Ÿ neýym kä Ÿ erih do

^y 9.6 Ji ejoom do ky n'aa gó Paw-Ro Maher'oot ji masa do ky n'aa. Taw'ääts hë ji etsëeh. Baad ub P'op Hagä Do banoo hets'ëeh do sa hää.

^z 9.9 Saaw-Mo 112.9

^a 9.15 Jesus né tii, ji matym n'aa tak'ëp hetsooh doo.

hā, näk sa kyyh, ū ranu mer'oot bā. ū né hē, Paw-Ro, Kristo ji tah'yyb en'yym do kyy gó, ji hā ky enyym do kyy gó, ²tak'ēp ū h'yy kah'ūum bē hā, p'aa hēnh bē ū bahehēen bā kä, bē an'oo manä kyyh tak'ēp hadoo doo me ū gadoo hyb n'aa ū nu mer'oot doo. P'op Hagä Do nahapäh do h'yyb karēn do jawén habok doo da ää babok, näk ää nu mer'oot do sa kyyh. Kyyh tak'ēp hadoo doo me da ū gadoo tii, ū h'yyb däng. ³Badäk hahŷŷ bā ää baboo né paawä, dooh ää kamety bā sa hā badäk hahŷŷ hā habong do P'op Hagä Do nahapäh do rabahed'oo doo da sa majiī hā. ⁴Ää kuman ää kametyy doo, dooh badäk hahŷŷ hā habong do kuman tahado bā. Dooh. P'op Hagä Do hejój me ää gawats'iik sa mejój. ⁵Ää gawats'iik rahyb n'aa newëe doo, rah'ūum doo, sahōnh hē h'yy kasab'ee do hewaat do P'op Hagä Do rabahapäh nanoo doo. Sahōnh hē ji hyb n'aa newëe do ää no n'aa masoo hadoo, ji majiī ji no n'aa masoo doo da, ää meduuk ū hanäng péh, ji h'yyb ky daheeh hyb n'aa kä Kristo. ⁶Baad bē ky dahé däg bā kä, ää nabuuj gedoo da ky nadah'eeh nä doo.

⁷Taw'äats hē bē hyb n'aa matakä wyt ta maab hadoo doo!^b H'yy kasab'ee doo gó, “Ää ti Kristo karapee” hanäk doo, taw'äats hē hahŷ rahyb n'aa newëe: Ää na-äaj hē Kristo karapee. Dooh ää bahänh rado bā. ⁸Ta bahänh ū h'yy kasabé bā paawä, ta hyb n'aa jaw'yyk do Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do anoo do hyb n'aa ää hā, dooh hyb n'aa ū nu mebyng péh. Ta hyb n'aa jaw'yyk do ää hā taban'oo däk, bē h'yy ka'eeh do kah'ūum ää anoo hyb n'aa, bē ää rejää hyb n'aa nado. ⁹Bē ū ma erih doo me, bē ū e'ŷŷm do hyb n'aa nado. Tii d' bē hyb n'aa newë manäh. ¹⁰Hahŷŷ da sa kyyh ū ranu mer'oot bā: “Tak'ēp ji tamejūū. Ky n'aa jaw'yyk doo gó, kejŷŷk doo gó Paw-Ro ji tama erih. Tii bā ji mahang tawäd bā, nahejooj däg its. Dooh baad her'oot do tado tii”, näk. ¹¹Ta tii d' her'oot do taw'äats hē tahiyb n'aa newëe hahŷŷh: Dawëe ää babok bā ää erih doo da, tii da na-äaj ää bad'oo bē mahang ää aboo däg bā p'aa hēnh.

¹²Dooh ū haja bā “sa da ū hado bā” ū noo b'äts, sa hā hē j'aa kehets'ëe doo. Dooh ū haja b'äts sa hā hē ū kamety b'äts.^c Sa hā hē rakametyy doo, sa hā hē raheg'äas do ny hadoo do sa bahänh

^b **10.7** Wyt ta maab hadoo do hā rahyb n'aa matakä bā, tii bā dooh ragado bā paawä ma matëg oow. Tii bā Paw-Ro Jesus mejüü do heh'ät ub rahapäh paawä.

^c **10.12** Paw-Ro ej'ees doo gó tabeh'ūum. Tii da tawén edoo, sa hā hē raj'aa etsë do hyb n'aa. Paw-Ro bahänh mä rahyb n'aa jawyk sa nooh.

hadoo doo, h'yy gatemah ti tametëeh. ¹³Ää hää kä, dooh ta bahänh ää kasabé bää. Dooh ää kasabé bää ää hää P'op Hagä Do nanoo do hää. Jäääm hää ää kasab'ee ää hää P'op Hagä Do anoo do hää ää moo bok hyb n'aa. Bë panang bää na-äaj hää tabanoo ää moo bok hyb n'aa. ¹⁴Ää hää P'op Hagä Do anoo do bahänh nado ää baboo däk. Ää tii, pooj jé bë wë kaj'aa doo, Kristo ky n'aa hanäm do bë hää maher'oot doo. ¹⁵Dooh na-äaj hää ää kasabé bää ta wób ramoo bok do hää. Hahy ti ää karën doo: Bë h'yy ka'eeh do kahüüm bää kä, ää karën ää moo bok do tak'ep takahüüm na-äaj hää, ¹⁶panang wób hähn, bë panang bahänh Jesus ky n'aa hanäm do ää maher'oot hyb n'aa kä, ta wób ranaher'oot nä bää. Dooh ää karën bää ää kasabé bää ta wób ramoo bok do hää, sa hää P'op Hagä Do anoo doo hähn. ¹⁷"Jé h'yy kasab'ee doo, taw'äats hää Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do hää takasab'ee."^d ¹⁸Ta hää hää h'yy kasab'ee do nado ti Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do gadoo doo. Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do j'aa etsë doo, ti né ti ta wë tagadoo doo.

"Jesus mejüü do ÿyh" daap hanäk do ky n'aa hahÿyh

11 Bë badoo däk doo da ÿ karën paawä bë gadoo nä hääd h'yy gatamah do her'oot doo da ÿ er'ood bää.^e ²Tak'ep bë ÿ kamahän do hyb n'aa ÿ karën bë gadoo tii. P'op Hagä Do hanaa ji kamahän doo me né hää bë ÿ kamahän. Ti hyb n'aa, dooh ÿ an'oo bää bë rawad'ii. Maruus aj'yy manepäh nä do baad hawät do hadoo bëeh. Maruus yb hadoo ÿyh. Bë ÿ haëej däk do hadoo sét ub aj'yy hää, Kristo hää, bë patug hadoo tabahadoo hyb n'aa da. ³Ti hadoo né hää, ky ken'yym doo gó bë da rawedii ÿ jeÿym, jäääm hää sét hää, Kristo hää baad bë h'yyb nadäg wät hyb n'aa, Ewa aw'yy wad'ii wät do paa hadoo da. ⁴Tii d' ÿ wén her'oot, Jesus ky n'aa seeh, ää ma met'ëeg wät do nadoo do raher'ood bää, ti nayyw hää bë gadoo. Nayyw hää na-äaj hää bë gadoo sahee seeh, bë gado däk do paa nadoo doo. Nayyw hää bë gadoo panyyg seeh, bë ää panäk do nadoo doo. ⁵Dooh né hää Jesus ky n'aa rod sa bahänh red'oo do sa yd jé ÿyh. ⁶Dooh né paawä tak'ep herot do tado ÿyh, hajöng ÿ hajaa do ÿ hapäh doo. Hajöö nuu me né hää ÿ metä wät ti bë hää.

⁷Bë säm noo do hyb n'aa nado ÿ her'oot do P'op Hagä Do ky n'aa bë hää. Dooh bë ÿ mejö bää ta säm bë an'oo bää hää ÿ. Daj ÿh hää ÿ

^d **10.17** Jeremijj 9.24

^e **11.1** Dooh Paw-Ro genaag bää ta daaj hää tah'yy kasabé bää. Ti hyb n'aa, hääd h'yy gatamah do her'oot doo da ÿ er'ood bää, tawén näng. Ta daaj hää tah'yy kasab'ee, Korin buuj sa hää tametëeh hyb n'aa ma matëg oow rawedii sa hää.

kadaduu ū moo wät do hā, bë kawehëë däk hyb n'aa. Nesa do g'eeh bë hā, tii d' ū ad'oo doo? ⁸ Jesus hā h'yy ka'eeh do panang wób hēnh habong do hā ū daab yyp, sa dajeér ū ado hōm hadoo, ū ramasa hyb n'aa Jesus ky n'aa bë ū maher'oot hyb n'aa. ⁹ Bë mahang ū bawät noo gó, wë ū tabadoh bā ū karēn doo, dooh bë hā ū daab yb bā. Ër wakāän Jesus hā h'yy ka'eeh do Masedonija häj n'aa bā naa hana do ū ranoo ū karēn doo. Dooh paa ū karēn bā bë hā ū daab yb bā, tanajawyk hyb n'aa bë jó. Hū jawén dooh na-ääj hē bë hā ū daab yb bā. ¹⁰ Kristo ky n'aa hanäm do hëp ū ū gó tabawät. Ti hyb n'aa, dooh Akaja häj n'aa bā habong pé ū ky meduuk péh, ū ky däng, bë hā ū daab nayyp do hyb n'aa ū h'yy kasab'ee do hā. ¹¹ H'eed hyb n'aa ti ta ti ū her'oot? Bë ū kamahähn do hyb n'aa g'eeh? Dooh. P'op Hagä Do hapäh bë ū kamahähn.

¹² Ū ad'oo do paah, ū badoo had'yyt hē da. Dooh da ū gado bā ta säm, sa daaj hē Jesus mejūü do rakamaneëenh do ranahajaa hyb n'aa rah'yy kasabé bā ää nemuun ramoo bok rabanäng do hyb n'aa. ¹³ Kristo mejūü do heh'äät nadoo do tii. Bë rawedii ramoo bok do hā. Kristo mejūü do ked'oo do tii. ¹⁴ Dooh ū hyb n'aa meuuj bā rabahed'oo do hā. Nesa Do Yb sii hē tahajaa takawareem bā ääts ta bag gó hawät do ji ed'oo hyb n'aa, ji tawadii hyb n'aa. ¹⁵ Ti hyb n'aa, dooh ū hyb n'aa meuuj bā Nesa Do Yb karapee baad moo bok do rabahed'oo rakeno bā. Ti hedoo do ragadoo da nesa do ramoo bok do säm.

Nesa do tahoop do hyb n'aa Paw-Ro kasab'ee do ky n'aa hahyūh

¹⁶ Ū ab'aanh pooj jé ū her'ood wät doo: Bë hyb n'aa newë manä ū h'yy gatamah doo! Ti hadoo né hē, ū h'yy gatamah do bë ed'oo nä bā paawä, taw'ääts hē ū bë gadoo h'yy gatamah do bë gadoo doo da, ū na-ääj hē ū h'yy kasab'ee hyb n'aa. ¹⁷ Këh ū ū, ū h'yy kasab'ee doo, Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do ber'oot doo da nado. H'yy gatamah do ber'oot doo da ū baher'oot. ¹⁸ Hajök ma matëg oow bë mahang habong do rah'yy kasab'ee. Badäk hahyūh hā habong do rah'yy karēn do jawén habok do rabahed'oo doo da rah'yy kasab'ee. H'yäk, ū na-ääj da ū h'yy kasab'ee.^f ¹⁹ Bë ti h'yy genäh bë edoo né paawä, tsebee gó bë gadoo h'yy gatemah doo. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bë gadoo na-ääj hē ū ū, ū h'yy kasabé bā.

^f **11.18** Tii da Paw-Ro wén d'oo, Korin buuj rah'yy genäh hyb n'aa ma matëg oow sa hā.

²⁰ Bë gadoo tak'ëp bë hã mejüü doo, sa karom hadoo bë ran'oo bã. Bë gadoo bë dajëer hã daab 'yyp doo, bë wad'ii doo, bë bahãnh nu gapad'ëek kar'ëen doo, bë rejää doo, bë ratapa ewyyh doo. ²¹ Ÿ hãd nu mebyys Ÿ nahaj'as do hyb n'aa bë hã Ÿ moo wäd bã ta tii da bë hã ramoo bok doo.^g

Ãä kanahën its né paawä ta tii hã, ta ti neýym doo me rap'ää kasab'ee doo, Ÿ na-äaj hẽ Ÿ hajaa neýym doo me Ÿ p'ää kasabé bã. H'yy gatamah do hadoo Ÿ baher'oot ta tii. ²² Eber buuj had'oo mäh, sa nooh. Ÿ na-äaj hẽ Eber buuj. Isaraew buuj had'oo mäh, sa nooh. Ÿ na-äaj hẽ Isaraew buuj. Abaraäm panaa had'oo mäh, sa nooh. Ÿ na-äaj hẽ Abaraäm panaa. ²³ Kristo karom had'oo mäh, sa nooh. Ÿ Kristo karom heh'ät do sa bahãnh. (H'yy gatamah do her'oot do hadoo Ÿ baher'oot ta tii da.) Tak'ëp sa bahãnh Ÿ moo wäd wät. Sa bahãnh hajoö nuu me Ÿ radawäts gëet, Jesus ky n'aa Ÿ her'oot do hyb n'aa. Sa bahãnh hajoö nuu me tak'ëp Ÿ rabahewyyh. Hajooö nuu me dajëb gó Ÿ bewäd nä. ²⁴ Ji ma poo oow pé nuu me ken'yyh 39 nuu me Ÿ rabahewyyh ta tyd me, Judah buuj hã.^h ²⁵ Tamawoob nuu me ken'yyh b'aa t'aah me Ÿ rabahewyyh.ⁱ Sét nuu me Ÿ radajëeb paawä, pä me Ÿ ramakut. Tamawoob nuu me marakate Ÿ gahõm do tabegyb jëk. Sét adëb bã, sét atsëm Ÿ batu tame. ²⁶ Hajooö nuu me Ÿ bawät. Äm n'aa näng hã Ÿy, tamii Ÿ mawät doo. Äm n'aa näng hã Ÿy, moo nesaa do sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hã Ÿy, häj Ÿ n'aa buuj wób sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hã Ÿy, Judah buuj nadoo do wób sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hã Ÿy, panang bã. Äm n'aa näng hã Ÿy, ranabok hënh Ÿ bawät bã. Äm n'aa näng hã Ÿy, akajar me Ÿ bawät bã. Äm n'aa näng hã Ÿy, Jesus hã h'yy ka'eeh do ken'ooh do sa mahang. ²⁷ Tak'ëp Ÿ moo wäd wät. Tak'ëp Ÿ bakaanh Ÿ moo wät do hyb n'aa. Hajooö nuu me Ÿ naýyh.^j Sah, hoo kaanh do na-äaj hẽ Ÿ bahoop. Hajooö nuu me Ÿ waa tamah. Hajooö nuu me Ÿ bahoop hahëem doo. Hajooö nuu me dooh saroor hebaan do wë Ÿy, Ÿ kahat'ëeh hyb n'aa. ²⁸ Sahõnh hẽ Ÿ ahoop do wób bahãnh ti anäng nä sahõnh hẽ Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yvt habong do sa hyb n'aa Ÿ hyb n'aa tón do had'yvt hẽ,

^g **11.21** Ma matëg oow sa kyyh hyb n'aa Paw-Ro wén ej'ees. Nahejooj its Paw-Ro, sa nooh. Dooh Paw-Ro nu mebyy heh'ät tado bã. *Häd nu mebyng* tawén näng, ma matëg oow ramoo bok do hã rah'yy genäh takarën do hyb n'aa.

^h **11.24** Jääm né hẽ 40 nuu me ji bahewyyh do séd noo gó, Judah häj n'aa buuj ky n'aa jaw'yyk do an'oo bã rasäm baanh. Ranesööts hõm hyb n'aa ti yd jé rabetsén. 39 nuu me rabahewyyh.

ⁱ **11.25** Roma buuj ti ky n'aa etyy do b'aa me rabahewyyh.

^j **11.27** Ta see pé noo gó Paw-Ro moo wät atsëm ta waa säm hã. Ta see pé noo gó Jesus ky n'aa tama metëek atsëm. Ta see pé noo gó taky n'aa etsëe atsëm, ti hyb n'aa ty jawyg tabahoop.

Jesus karēn doo da rababok ū karēn do hyb n'aa paawä. ²⁹Rah'yy kanejój bā kä Jesus hā rah'yy ka'eeh do hā, ū t'yyd mehiin sa hā, ū hyb n'aa tón hép ū gó sa hyb n'aa. Nesaa do ta see moo wäd bā rah'yyb tatus do hyb n'aa, tak'ep ū h'yy katón ta ti hedoo do hyb n'aa.

³⁰Ū h'yy kasabé bā, jāām hē né hē ū h'yy kasab'ee da ū nahejooj is do meteēh do hā. ³¹Dooh daap ū menä bā P'op Hagä Do ji j'aa etsëe had'yyt doo, Jesus Kristo Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do h'yy kaha'eeh doo, ta Yb, hapäh. ³²Damas-Ko panang hēnh ū hewäd nä noo gó, panang bagā n'aa sa wahé n'aa Aretas häd näng do wë moo wät do mejūū panang hadë do noo bā warahén ū ragada ū ramasoo hyb n'aa. ³³Tii d' radoo né paawä, arook gó Jesus hā h'yy ka'eeh do ū rabahy g'eed is tūū, panang hadë pong jé naa. Tii bā ū kején hōm is sa mahāñh.

12 Dooh né paawä ū genaag bā, ahōm nä ū h'yy kasab'ee do ran'oo bā, daap né paawä ti ta tii. Bē ū maher'oot hÿy kä s'eeēh hadoo do Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do anoo do hā ū. Bē ū maher'ood kän na-āaj hē hā ū tametëeh doo. ²Ū hapäh aj'yy Kristo hā h'yy ka'eeh doo. 14 däg ta baab tabëej hōm doo, P'op Hagä Do mahūum dó hÿ pong jé, ta wë. Dooh ū hapëe bā ta h'yyb tym ub tado bā t'ī hēnh hasëek doo, ta hub sii hē tado bā. P'op Hagä Do ti hapäh. ³⁻⁴Ū hapäh né hē hÿ pong jé P'op Hagä Do masäk. (Ū ab'aanh, dooh ū hapëe bā ta h'yyb tym ub tado bā t'ī hēnh hasëek doo, ta hub sii hē tado bā.) T'ī hēnh ta ti aj'yy^k maa napäh kyyh ji nahajaa do ji her'ood bā, P'op Hagä Do nanoo do ji er'ood bā.^l ⁵Ti hadoo do aj'yy hyb n'aa ū haja paawä ū kasabé bā. Hā ū hē dooh ū h'yy kasabé bā. Hā ū hē ū kasabé bā paawä, jāām hē ū h'yy kasab'ee da ū nahejooj is do meteēh do hā. ⁶Ū karēn bā paawä hā ū hē ū h'yy kasabé bā, h'yy gatamah do nado né paawä ū, né hup ū né hē paawä ta ti ū h'yy kasab'ee do hā. Ti hado né paawä, dooh ū h'yy kasabé bā. Dooh ū karēn bā ta bahāñh ū rahyb n'aa newë bā. Jāām né hē hā ū rahapäh ū moo wät doo, ū her'oot do na-āaj hē.

⁷Hā ū hē ū h'yy kasabé mahāñh, tak'ep hetsooh do kametä däk do hyb n'aa hā ū, P'op Hagä Do anoo hā ū nesaa do ū ahoop doo,

^k **12.3-4** Ta daaj hē, ta ky n'aa né hē Paw-Ro her'oot. Ti né ti aj'yy hÿ pong jé P'op Hagä Do masäk doo. Kején doo gó Paw-Ro wén her'oot, dooh takarēn bā tah'yy kasabé bā do hyb n'aa.

^l **12.3-4** P'op Hagä Do wén nanoo kyyh tamaa napäh do ter'ood bā, tak'ep tabahetsooh do hyb n'aa. Dooh èr haja nā bā ta ti hadoo do èr gado bā badäk hahyé hā èr babok nā bā.

sasëng tég ejooh do hadoo ji. Nesaa Do Yb mejūū do tii, ÿ tarejää hyb n'aa, hā ÿy hē ÿ h'yy kasabé mahähn. ⁸Tamawoob nuu me Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do hā ÿ betseē tabado hōm hyb n'aa ta ti ÿ ahoop doo. ⁹Tii d' né paawä, hahÿy da ta kyyh hā ÿy: "Jääm hē né hē ÿ ky enyym do a hā, sahönh hē hejój ÿy baad takametä däk do hyb n'aa nahej'oonh do sa hā", näng ta kyyh hā ÿy. Ti hyb n'aa kä, tsebee gó ÿ h'yy kasab'ee ÿ nahejoonh do hā, Kristo hejój bawät hyb n'aa hā ÿy. ¹⁰Ti hyb n'aa kä ÿ tsebé Kristo hyb n'aa nahejoonh do ÿ ahob bä, Kristo hyb n'aa ÿ raky n'aa rejää bä, Kristo hyb n'aa wë ÿ badoh do ÿ ahob bä, Kristo hyb n'aa ÿ rarahejä bä, Kristo hyb n'aa dooh ÿ ad'oo pé na-ääj hē. Ý nahejooj bä, hëp ÿ tym hā ÿ bahejoonh.

¹¹H'yy gatamah do her'oot doo da ÿ ber'ood däk. Bë né ti han'oo tii d' ÿ wén her'oot. Bë né paawä tii baad her'oot do këh ÿ n'aa hā. Dooh its né paawä ÿyh,^m dooh tabad'op hē Jesus ky n'aa rod sa bahähn red'oo do sa yd jé ÿyh. ¹²H'yyb jawyk doo me ÿ moo wäd wät bë mahang Jesus mejūū do heh'äät ji do bä metëeh doo: Hetsooh do P'op Hagä Do hanaa ÿ metä wät, meuj n'aa näng do ÿ moo wäd wät, ÿ pehuunh do na-ääj hē. ¹³Ny hadoo do ÿ moo wäd wät ta wób Jesus hā h'yy ka'eeh do hā, bë hā ÿ moo nawäd wät doo? Jääm né hē hahÿy bë hā ÿ nad'oo doo: Bë ÿ daab nayyp doo! Bë mabaan ta ti hyb n'aa bë ÿ ky n'aa rejää hadoo doo.ⁿ

¹⁴Tamawoob nuu me däg bë ÿ bahehëen da hÿy kä. P'aa hënh dooh né da bë ÿ daab yb bë ënh. Bë ma nado ti ÿ karën. Bë ti ÿ karën sa yb sa taah karën doo da. Ji taah ned'eed is do nado sa yb sa ÿñ karën do hanoo doo. Sa yb ti sa taah nad'eed is do karën do hanoo doo.^o ¹⁵Baad ÿ h'yyb hedoo sahönh hē ÿ ah'ëenh wë ÿ hanäng doo, ÿ kan'oo däk bë hā bë ÿ masa hyb n'aa. Ý eaanh hÿy kä bë hā: Dooh denaa hē ÿ bë kamahän, tak'ep bë ÿ kamahän do mabaj?

¹⁶Hahÿy d' mä bë mahang habong do sa nooh: "Te hub né hē. Dooh bë tadaab yb bë. Dooh né paawä bë tadaab yb bë,

^m **12.11** Dooh its né paawä ÿyh Paw-Ro wén her'ood wät, dooh né ji hajaa péh P'op Hagä Do tanado bë paawä. Ta ti tabaher'oot bë tapes'ääp na-ääj hē ta hā ky n'aa rejää doo. "Dooh its Paw-Ro", näk sa kyyh.

ⁿ **12.13** Sahönh hē ta wób sa mahang tamoo wäd wät doo, Korin buuj mahang na-ääj tamoo wäd wät. Jääm hē dooh tadaab yb bë sa hā. Ta wób hā ti tadaab yyp. Ti hyb n'aa apäh dooh baad Paw-Ro kamahän sa hā ta wób red'oo. Bë mabaan bë hā ÿ daab nayyp doo Paw-Ro baher'oot bë, tahäd ky n'aa ej'ees. Nesaa do nado ti ji da hadoo do ji daab nayyp doo.

^o **12.14** Korin buuj Jesus hā h'yy ka'eeh doo, Paw-Ro taah hadoo. Dooh Paw-Ro karën bë sa dajëér tagado bë. Takarën tamasa sa hā, baad Jesus hā rah'yyb padëëk hyb n'aa. Sa yb hadoo Paw-Ro, ta hyb n'aa Jesus hā rah'yy kae däk do hyb n'aa.

kamatakëë doo me bë tawedii”, näk sa kyyh. ¹⁷Ajyy bë wë ū
mejūū do hā bë ū wadii bë hā? ¹⁸Tak'ep paa ū betsëē Tiit bë wë
tabahōm hyb n'aa. Ää h'yyb hata ū mejūū ta sii ti noo gó. Bë Tiit
wadii, bë hā péh? Sét hép ūy Tiit daheeh. Séd h'yyb hedoo ää
babok Tiit daheeh. Dooh bë ää wad'ii bā.

¹⁹Ta ti ää wén her'oot bë hā, ää kawoom hyb n'aa bë ed'oo
g'eeh? Dooh. Dooh ti hyb n'aa tado bā. Séd ää h'yyb hedoo Kristo
hā. T'op hanäng doo me ää baher'oot sahōnh hē ää her'oot doo.
P'op Hagä Do maa napäh ää her'oot doo. Najis haa, sahōnh hē ää
bad'oo doo, bë hyb n'aa né hē tii, baad tabahadoo hyb n'aa bë hā,
Jesus hā bë h'yy ka'eeh do kah'ūūm hyb n'aa paawä. ²⁰Ū eýym, bë
wë ū kajaa bā, ta see hadoo bë h'yyb hā ūy da. Tii bā, dooh na-äaj
hē bë genaag da bë ū maher'ood bā. Ū aw'yyt apäh da bë mahang
kaj'ōök doo, h'yy kajew'ëës doo, kawajääñ doo, séd hā h'yyb
nahed'oo doo, ta wób ky n'aa rejää doo, kasab'ee doo, kamanejūū
do na-äaj hē. Ū hyb n'aa newë bā, ū hyb n'aa tón ta ti hedoo do ū
awyyd bā da bë mahang. ²¹Ū eýym da, bë wë ū kajaa bā p'aa hēnh
da ū nu mebyng bë hyb n'aa P'op Hagä Doo, ta hā ū h'yy kaha'eeh
do an'oo bā. Ū hyb n'aa tón da ū eýym, pooj jé nesaa do moo bok
do rat'yyd kamaneh'īñ do hyb n'aa baad nadoo do ramoo bok do
hā, sa ūy sa patug nadoo do sii rabeýh do hā, nu meby n'aa
näng do hā, sa matym gó ramoo bong doo.

Tagadëëg ub Paw-Ro maher'oot do ky n'aa hahýy

13 Tamawoob nuu me däg hahý bë ū bahehéen doo. Ū kajaa
bā, sahōnh hē ky n'aa katep'aa do bë mahang hanäng
doo, pawóp hē, tamawoob hē ta rod n'aa raher'oot da te hub tado
bā.^p ²Ū ab'aanh, pooj jé, pawóp nuu me däg bë ū bahehéen noo
gó nesaa do moo boo bok do sa hā ū maher'ood wät doo. Ta ti
moo hedoo doo, bë sahōnh hē na-äaj hē, ū maher'oot hahýy da:
Dooh da ū t'yyd mehiñ bā pooj jé du d'oo do nesaa do moo bok
doo, ta wób na-äaj hýy ká nesaa do moo bok doo. ³Dooh da bë ū
t'yyd mehiñ bā. Bë karëñ mäh, bë ū metëeh Kristo tado bā hā ū
her'oot doo, bë nooh. Nahejooj nado Kristo bë wë. Hejoonh né hē
bë mahang. ⁴Nahejoonh doo gó b'aa kajatsék do hā kepëem däg

^p **13.1** Tii d' né ji bad'oo P'op Hagä Do kyy kerih do ji tamaher'oot, ta see ta da hadoo do taky n'aa
tapa bā. Dew-Teronom 19.15 hā takerii däk tii. Dooh jí ky dahé bā sét hē her'ood bā. Jääm hē jí
ky daheeh pawóp hē, tamawoob hē hadoo doo, te hub né hē ranoo bā ky n'aa katapaa do ky n'aa.
Tii da P'op Hagä Do kyy kerih do wén mejūū, daap hē jí ky n'aa tapa mahähn jí da hadoo do.

né paawä, ti awäd had'yyt hÿy kä P'op Hagä Do hejój hyb n'aa. Ti hadoo né hë ãã hää. Kristo nahejooj hää séd hää ãã h'yyb hedo né paawä, bë wë da ãã babok Kristo sii P'op Hagä Do hejój hyb n'aa. Bë wë ãã kajaa bää, ta hejój gó da ãã babok bë wë.⁹

⁵Taw'ääts hë bë ti bë hää hë bë kamety, bë hyb n'aa newë, Jesus hää bë h'yy kae bää heh'äät ub. Dooh g'eeh bë hapëë bää, Jesus Kristo bë h'yyb gó awät? Ta nehub tado bää bë hegää bää, dooh Kristo hää h'yy ka'eeh do heh'äät do bë do bää. ⁶Wyt ta maab hë bë hää ſy gada, bë hapäh Jesus mejüü do heh'äät do ſy. ⁷P'op Hagä Do hää ãã ky n'aa etsëë, baad nadoo do bë moo nabok hyb n'aa. Dooh ãã ky n'aa ets'ëë bää ta tii, baad bë mahang ãã moo boo bok do ta wób rabaher'oot hyb n'aa. Dooh. Tii d' ãã wén ky n'aa etsëë, baad hadoo do bë moo bok hyb n'aa. Ti né hë ti ãã karën doo. Dooh ſy hyb n'aa p'eed bää, baad nadoo ãã moo boo bok doo, ta wób redoo bää. Jääm né hë ſy karën, baad bë babok doo. ⁸Tii d' ſy wén her'oot, dooh ãã haja bää baad hadoo do ãã geäm bää. Jääm hë ãã hajaa ãã moo bok baad hadoo do masa doo, kah'üüm do hanoo doo. ⁹Tsebee gó ãã gadoo ãã nahejoonh doo. Jääm hë ãã karën, baad Jesus hää bë h'yy ka'eeh. Æ ky n'aa etsëë bëeh, bë t'yyd kamehiin hyb n'aa baad nadoo do hää, p'aa hënh baad ub bë babok hyb n'aa. ¹⁰Hahÿ mo haja ſy kerih do bë ſy ma erih bë wë ſy kajaa do pooj jé, bë wë ſy kajaa bää kä, dooh hyb n'aa bë ſy nabuuj gedoo pé hyb n'aa ky n'aa jawyk doo me, hää ſy kan'oo däk doo me. Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do anoo ta ti ſy ky n'aa jaw'yyk doo, baad hadoo do ſy moo wät hyb n'aa bë hää, bë h'yy ka'eeh do kah'üüm hyb n'aa. Hää ſy tabanoo ta ti ta ky n'aa jaw'yyk do bë h'yyb tym gó hanäng do ſy rejää hyb n'aa nado.

Paw-Ro kedëë hõm do ky n'aa hahÿy

¹¹Tagadëëg ub, wakän haa, bë tsebee. Taw'ääts hë bë t'yyd kamehiin baad nadoo do bë moo boo bok do hää. P'aa hënh baad hadoo do bë moo boo hÿy kä. Bë ky dahé hahÿy hää, bë ſy ma erih do hää bë ſy Maher'oot do ta hää. Taw'ääts hë séd bë h'yyb hedo.

⁹ **13.4** Korin panang bää habong do wób raky sém Paw-Ro. Dooh raky dahé bää. Nesa do rakaren ramoo bok nää. Ti hyb takajaa do pooj jé Paw-Ro Maher'oot sa hää. Pooj jé dó tat'yyd mehiin né paawä, dooh da tat'yyd mehiin wäd bää nabuj keh'üüm do sa hää. Kristo hejój gó Paw-Ro ky n'aa etyy da hÿy kä sa hää takajaa bää.

¹⁰ **13.6** Korin buuj wób ramejüü Paw-Ro metëeh Jesus mejüü do heh'äät do tado bää. Ti Paw-Ro mejüü sa daaj hë sa hää hë rakamety rabahapäh hyb n'aa Jesus hää rah'yy kae bää, Jesus hää rah'yy kanae bää. Jesus hää rah'yy kae bää tii bää rabahapäh Paw-Ro Jesus mejüü do heh'äät tii, Paw-Ro hyb n'aa Jesus hää rah'yy kae däk do hyb n'aa.

Taw'ääts hē hanäm doo gó bë babok bë da hadoo do wë. Tii bä da P'op Hagä Doo, ta hanaa ji kamahän doo, ta hanaa ji h'yyb näm doo, awät da bë mahang.

¹²Taw'ääts hē baad ub, hanäm doo gó bë edëë sahönh hē bë da hadoo doo. ¹³Sahönh hē Jesus hā h'yy ka'eeh do babä habong do bë rahyb n'aa esee.

¹⁴Ž karën, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky enyym do bë h'yyb gó tabawät. Ž karën ji P'op Hagä Do kamahän do sahönh hē bë h'yyb gó tabawät. Ž karën na-ääj hē séd hā ji h'yyb hedoo P'op Hagä Do Sahee ji hā hanoo do sahönh hē bë h'yyb gó tabawät. Jääm hē kä.